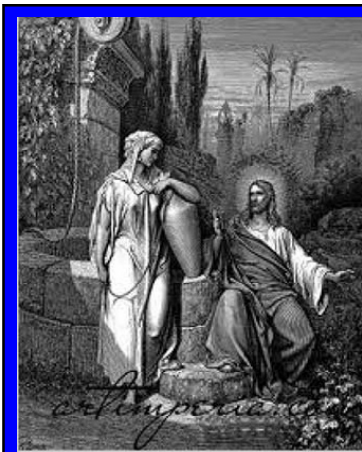




УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ
ДРОГОБИЦЬКО-САМБІРСЬКА ЄПАРХІЯ

№7 (26)
Липень
2015 р.Б.

ДУХОВНА КРИНИЦЯ

Хто вірує в Мене, ніколи не матиме спраги (Ін. 6:35)

ЗВЕРНЕННЯ

до Української Автокефальної Православної Церкви
щодо об'єднання

Преосвященні Владики,
всечесні отці, дорогі браття і сестри!

За дорученням Священного Синоду звертаюся до вас з метою роз'яснити позицію Київського Патріархату в справі церковного єднання.

Обидві наші Церкви вирішили, що необхідно покласти край розділенню та об'єднатися в одну Церкву. Відповідні Комісії схвалили спільне Підсумкове рішення, яким пропонується 14 вересня цього року провести спільний Об'єднавчий Помісний Собор.

Ми пропонували провести його не відкладаючи, 24 липня, щоби ювілей 1000-ліття упокоєння рівноапостольного князя Київського Володимира святкувати разом, як єдина Церква. Комісія УАПЦ пропонувала час Покрова Пресвятої Богородиці.

14 вересня – компромісна дата. Ми вважаємо, що перенесення Собору на більш пізній час означатиме лише одне – спробу затягнути справу і не допустити об'єднання. Якщо з обох сторін є справжнє, а не декларативне бажання об'єднатися, то немає ніяких об'єктивних причин для відкладання Собору. Два з половиною місяці, що лишилися – цілком достатній час для його належної підготовки та проведення.

Тому нас тривожить, що визначений у Підсумковому рішенні час – до 30 червня цього року, до якого наш Синод і ваш Архієрейський Собор мали прийняти ухвалу про скликання Об'єднавчого Собору, вже порушується. Хоча дата до кінця червня була спільно схвалена саме на пропозицію з боку Комісії УАПЦ. Наш Синод прийняв рішення ще 18 червня. Із засобів масової інформації ми знаємо, що Архієрейський Собор УАПЦ, який мав відбутися до кінця червня, запланований на 9 липня. Сподіваємося, що це відходження від попередніх домовленостей має лише технічний характер.

Тепер коротко хотів би зупинитися на принципових питаннях, які стосуються самого об'єднання.

Нам здається самоочевидним, що об'єднання означає – об'єднання. Тобто таку подію, після якої дві Церкви стають однією Церквою. Моделі, які передбачають, що по суті після декларування об'єднання все залишається так, як є дотепер, не означають об'єднання. Спаситель сказав: «Нехай буде слово ваше: так – так; ні – ні, а що зверху цього, те від лукавого» (Мф. 5:37). Тому якщо ми говоримо «Так!» об'єднанню – ми маємо справді об'єднатися.

І найпершим кроком до цього має бути наше єднання у спільному служінні Божественної Літургії, єднання навколо чаші Святої Євхаристії. На підставі рішень нашого Синоду ще раз хочу засвідчити, що наша Церква вже зараз відкрита для такого єднання між Предстоятелями, між архієреями та між священиками обох Церков за взаємною згодою.

Протягом років у дискусіях про об'єднання можна почути посилення на модель єднання Московської Патріархії та РПЦЗ щодо збереження самоврядування останньої. Але навіть поверховий аналіз показує, що така



модель навряд чи насправді буде сприйнята вами.

Адже самоврядування отримали виключно єпархії РПЦЗ, розташовані у діаспорі, поза окресленими Московською Патріархією межами, які вона називає «своєю канонічною територією». Ніде на цій «канонічній території» ніяких автономних структур не існує. Після підписання Акту про об'єднання був визначений п'ятирічний перехідний період, під час якого парафії РПЦЗ на «канонічній території» Московської Патріархії були підпорядковані окремому вікарію Патріарха, призначеному з єпископів РПЦЗ. Після п'ятирічного періоду ці парафії автоматично були включені до скалу єпархій РПЦ, а вікарний єпископ був звільнений на спокій.

Натомість ми пропонуємо збереження всіх реально існуючих структур УАПЦ – єпархій, вікаріатів, деканатів. Архієреї зберігають управління тими самими парафіями, якими вони керують і зараз. Всі декани та настоятелі залишаються на своїх посадах і підпорядковуються тим самим архієреям, які керують ними і тепер.

Слід об'єктивно визнати, що не всі єпархії УАПЦ насправді відповідають статусу єпархії, бо мають зовсім невелике число парафій та духовенства. 57 правило Лаодикійського собору свідчить: «Не подобає у малих містах і селах поставляти єпископів, але періодів; а поставленим уже раніше, нічого не творити без волі єпископа міста. Так само і пресвітерам нічого не творити без волі єпископа», тобто, єпархіальні єпископи повинні мати достатньо значну єпархію, а мале число парафій повинно керуватися або старшим пресвітером (деканом), або вікарним єпископом. Виходячи із загальної церковної практики ми запропонуємо, щоби єпархіальні архієреї УАПЦ, у підпорядкуванні яких

є менше 30 релігійних громад та менше 25 священнослужителів, увійшли до складу найближчих єпархій УАПЦ (або до єпархій УПЦ КП на території тієї самої області) в якості окремих вікаріатів.

По суті це означає збереження тієї структури, яка реально існує в УАПЦ, але її краще впорядкування на основі канонічної традиції Церкви.

Наступне питання – назва Церкви. Слід розуміти, що у цій справі всі ми повинні враховувати не лише наші теоретичні побажання, але і реалії українського законодавства. Повна зміна офіційної назви на «Українська Автокефальна Православна Церква Київський Патріархат» означатиме для кожної єпархії, монастиря та парафії, тобто для понад 6000 зареєстрованих релігійних організацій обох наших Церков, не лише реєстрацію змін до статуту, але і нове оформлення всіх правоустановчих і майнових документів – від змін в держреєстрі юридичних осіб, змін у актах на землю, документах на храми й інше майно до змін в угодах на постачання комунальних послуг і заміну печаток. Не думаю, владика, отці і браття, що ви насправді хочете наново проходити всі ці юридичні процедури лише тому, що є думка, ніби така назва є кращою.

Ми пропонуємо зберегти назву «УПЦ Київський Патріархат» для Церкви в цілому, але всі єпархії, монастирі, парафії, які бажають зберегти свою назву «УАПЦ», зберігатимуть її. Достатньо буде лише внести до статуту одне доповнення щодо приналежності релігійної організації до об'єднаної Церкви.

Питання Предстоятеля єдиної Церкви ми пропонуємо визначити шляхом голосування на Соборі. Кожна з наших Церков має зараз свого Предстоятеля, але у об'єднаній Церкві Предстоятель може бути лише один. Наша позиція тут є проста і логічна: голосуванням Собору визначити, хто з двох нинішніх Предстоятелів очолює об'єднану Церкву. Інший Предстоятель, який не буде обраний, входить до складу Священного Синоду як його постійний член.

Щодо складу делегатів Об'єднавчого Помісного Собору, то у своїй позиції ми виходимо з тієї практики, яка існує і у нашій, і у вашій Церкві, так само як і в Українських Церквах у Діаспорі – делегати обираються на рівноправній основі та представляють рівне число тих, хто їх делегує. Наприклад, під час вашого останнього Помісного Собору представництво кожної єпархії визначалося виходячи з числа парафій у ній, а не на основі рівного числа делегатів від кожної єпархії.

Так само давній церковній практиці відповідає і прийняття на Соборі рішення більшістю голосів – так відбувалися і Собори давнього часу, так вони відбуваються і тепер.

Зрозуміло, що не тільки кожна з

наших Церков, але і кожен архієрей та священник можуть мати свою думку і свої пропозиції щодо порядку і умов об'єднання. Але повний авторитет для прийняття рішення може мати лише Собор, як найвищий орган управління Церквою, завдання якого – втілити в життя волю Єдиного Глави Церкви, Господа нашого Ісуса Христа. Тому ми вважаємо, що саме на спільному Соборі мають бути прийняті рішення щодо об'єднання. А зараз ми очікуємо, що УАПЦ прийме рішення про скликання 14 вересня Об'єднавчого Помісного Собору і всі питання з його підготовки далі будуть опрацьовані спільною Передсоборною комісією.

Зверніть увагу, як голосно почали виступати різні представники Московського Патріархату, критикуючи наш об'єднавчий процес та досягнуті домовленості. Вони відчують, що наше об'єднання реально наблизить той час, коли Москва остаточно втратить свою духовну владу в Україні. Тому і Московський Патріархат та його українські послідовники, і кремлівські політики та спецслужби, а також їхні наймити в Україні роблять і будуть робити все можливе для того, щоби зірвати об'єднання. Врахуйте це, коли будете чути голоси гострої критики та заперечення нашого об'єднання.

На завершення хотів би особливо наголосити на тому, що за нашими заявами та діями уважно слідкує Константинопольська Мати-Церква і Вселенський Патріарх. Всі ми прагнемо досягти визнання автокефалії Української Православної Церкви і це визнання ми можемо отримати саме від Вселенського Патріархату – нашої спільної Матері-Церкви. Але для того, щоби очікувати від неї рішучих кроків, нам самим потрібно показати відповідальне ставлення до розбудови церковного життя.

Переконаний, що затягування об'єднавчого процесу, висунення нових, додаткових, завідомих неприйнятних умов – все те, що не раз відбувалося у минулому, – не лише українському народу, але і Вселенському Патріарху покаже, хто відповідально ставиться до майбутнього Української Церкви, а хто – ні. Впевнений, що справа розбудови єдиної Помісної УПЦ та її визнання з боку Вселенського Православ'я піде далі – але без тих, хто не розуміє і не відчуває своєї особистої відповідальності перед Богом, Церквою і Україною.

Сподіваюся, що всі ми виявимо відповідальність і у церковне Новоліття увійдемо вже як об'єднана Помісна Українська Православна Церква. Нехай у цій добрій справі нам допоможе Господь!

За дорученням Священного
Синоду,
з любов'ю у Христі –
ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський і всієї Руси-
України
29 червня 2015 р.

Духовно-патріотичне виховання



На сході нашої Батьківщини триває війна. Вона забирає щораз новий і новий цвіт нації – молодих хлопців, які ревно і до кінця захищають Україну від видимого ворога. Скільки їх вже там загинуло! А скільки ще чекати вдома у труні? Одному Богові відомо все і на Нього вся надія наша.

Солдат буде непереможним тоді, коли в нього буде сильний дух. Саме такими словами розпочато співпрацю з 184-м Навчальним центром Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного, що знаходиться в селі Старичі, Яворівського району. Тут проходять підготовку мобілізовані солдати, що готуються до відправлення в зону АТО, а також військовослужбовці строкової служби.

В Україні більше акцентується увага на поранених військових, їхніх сім'ях, на біженцях, дітях-сиротах і вдовах, але чомусь забувають про важливість моральної, психологічної, а головне духовної підготовки майбутніх учасників АТО. Важливість такої підготовки розуміє командування 184-го Навчального центру, яке радо відгукнулось на співпрацю з парафією Святої Тройці УПЦ КП села Старичі. Починаючи з березня, в частині проводяться богослужіння у недільні дні. З благословення владыки Якова, архієпископа Дрогобицького і Самбірського, було розпочато цю добру справу. Він всіляко підтримує таке служіння і допомагає.

Богослужіння в частині проводиться на добровільних засадах. Командири нікого не заставляють йти проти своєї волі. Всі, хто приходять, роблять це з власного бажання, маючи намір щиро помолитись, взяти участь у таїнствах сповіді і причастя.

У частині одночасно проходять підготовку мобілізовані, які тут лише на місяць, та строковики, термін служіння яких триває більше року. На Божественну літургію приходять у більшості люди старшого віку – мобілізовані. Це легко пояснити: вони свідомі того, що вони тут роблять і куди їх готують відправити.

Богослужіння проводяться у каплиці, що знаходиться на території частини. Вона маленького розміру, і всі присутні стоять на подвір'ї біля неї. Коли неможливо стояти надворі через погані погодні умови, богослужіння звершується в Кімнаті слави, яка вміщає всіх охочих.

Завжди на службі багато сповідників і причасників. Багато військовослужбовців приступають до цих таїнств вперше. Був, навіть, випадок, коли вперше в житті сповідався старший чоловік 65-ти років. Хотілось би набагато більше часу проводити з військовими, але через їхній напружений розпорядок дня важко виділити, навіть, годину для бесіди з священником. Про це вже розмовляли з

командиром і якнайшвидше все буде організовано.

Не забувають солдати і про традиції християнської церкви. На свято Входу Господнього в Єрусалим було доручено одному військовому приготувати на богослужіння вербове гілля для освячення і роздачі всім присутнім. Річ у тім, що солдатам важко вийти за межі частини, а ще роздобути вербу на свято. І як приємно було бачити на літургії старшого сивого чоловіка з великим букетом вербового гілля! Таки роздобув! Він стояв серед інших і радісно усміхався, його очі були веселими і одночасно сумними (через війну на сході України). Саме війна змусила його покинути свою, напевно, немаленьку родину – дітей, внуків – і перебувати у таке велике свято тут. Мабуть, він згадував, як в попередні роки проходило святкування цього дня в його сім'ї, скоріш за все відвідував храм Божий. А сьогодні він тут.

Після Вербної неділі я їх більше ніколи не бачив. Всіх їх на третій день Пасхи відправили на схід України.

Напередодні свята Пасхи, в Суботу, відбулося освячення пасок в частині. Були присутні всі військовослужбовці з командирами. Їх було ще більше, бо прийшло молоде поповнення. Дивились вони сумними очима на священника та вслухались в слова молитви і привітання з прийдешнім святом.

25 квітня у 184-му Навчальному центрі Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного в селі Старичі відбулася визначна подія у житті для 325-ти новообранців. Молоді юнаки строкової служби з усієї країни складали присягу на вірність українському народу. Не відбулося це дійство без молитви і благословення.

Двічі проводилась сповідь військових в деяких частинах Яворівського полігону. Солдати самі телефонували і просили, щоб до них приїхав православний священник.

У такий нелегкий час для нашої держави важко знайти невіруючого солдата. Вони проживають в іншому «світі» ніж ми, і віра їхня більш щира і сильніша за багатьох інших. Добре, що є люди, які сприяють духовному укріпленню солдата.

Висловлюємо щире подяку командуванню 184-го Навчального центру Академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного за те, що вони відгукнулись на нашу пропозицію про співпрацю. Нехай Господь сприяє нашим подальшим планам на користь Збройних сил України й українського народу.

**свщ. Святослав Юрків,
настоятель парафії Пресвятої Трійці,
с. Старичі, Яворівського благочиння**

Владиці Якову 63!



Ваше Високопреосвященство, за ті роки, які вже минули, у Вашому житті відбулися різні події та випробування. Були досягнення, перемоги, але були й втрати, й розчарування. Та Ви ніколи не втрачали віри в Бога, тому й гідно здолали всі труднощі життя, достойно несете своє покликання.

*Великий дар зволив Господь Вам дати
І добрим пастирем наставив над людьми.
Устами Вашими звелів віри навчати,
Щоб Бога краще пізнавали ми.*

У День Вашого народження прийміть найщиріші вітання. Бажаємо Вам бути іконою Живого Бога, сумлінним виконавцем Його волі.

Нехай Бог силою Свого Духа помножить у Вас віру і любов, терпеливість і милосердя.

Хай свята Божя Мудрість завжди буде з Вами, нехай супроводжує Вас сила Духа Святого у проповіді Євангелія.

Хай Ісус потішить Ваше серце, зміцнить у всякому ділі і слові.

Нехай Господь буде Вашою розкішню і сповнить добрі бажання Вашого серця.

Здоров'я душі і тіла, миру, любові, добра і багато Благодаті бажаємо Вам на довгі і щасливі роки життя! Іс полла еті деспота владыко!

Прес-служба єпархії

Ювілей в Стороні



У неділю 21 червня 2015 р. в селі Сторона кожен вірний церкви Христової зустрів з думкою, що треба спішити до храму, подякувати Господу за прожитий тиждень, а також скласти дяку Богові за надзвичайно талановитого духовного наставника о. Федора, який рівно 22 роки веде свою паству дорогою правди, добра, любові, справедливості.

19 червня 2015р. митрофорному протоієрею Федору Гудзару виповнилось 50 років.

Святкування ювілею відбулось в День Ангела о. Федора Гудзара, адже 21 червня згадується пам'ять вчм. Феодора Стратилата. День народження – це своєрідна точка відліку, коли людина осмислює пройдене життя, дякує Богові за його милості та просить благословення на майбутнє. В цей день звертали свої очі і серця до неба не тільки настоятель храму, а й чисельні парафіяни, дякуючи Творцю за доброго, мудрого, взірцевого пастиря, який докладає чимало зусиль до благоустрою храму та духовної просвіти парафіян.

Після Божественної Літургії привітали о. Федора прибули священники Дрогобицького благочиння на чолі з деканом о. Ігорем Пуликом, який від імені духовенства звернувся з вітальним величавим словом до ювіляра. З нагоди світлого ювілею о. Ігор подарував о. Федору митру. Особливо розчулили духовного отця привітання дітей недільної школи та молодіжного хору.

Гучно і неодноразово звучало на адресу ювіляра «Многі літа» у виконанні дорослого та молодіжного хорів, а також побажання міцного здоров'я, душевних і тілесних сил для багаторічного служіння на ниві Христовій. Натомість о. Федір подякував священникам за те, що знайшли час і приїхали, щоб розділити його радість, а також парафіянам за любов і повагу та можливість спільно підносити молитви до Престолу Всевишнього.

Всечесний отче Федоре, сійте до ста літ у людських серцях добро, Хай зерно це щедро проростає.

Хай Господь здоров'я посилає,
Радості і щастя додає,
Дух Святий над Вами хай витає,
Бо Ви мудрим пастирем в нас є.

Будьте щасливі, Ви і Ваша родина, хай благодать Господня осяє всі Ваші задуми і плани, здійснюються мрії та успішно буде щоденна праця на благо нашої Церкви і Матері-України.

Многих і благословених літ Вам!

**Марія Кундик,
парафіянка храму перенесення мощей Свт. Миколая,
с. Сторона Дрогобицького благочиння**

Свята рівноапостольна княгиня Ольга

Коли загинув князь Ігор, його сину Святославу було 3 роки, і тому влада перейшла до вдови Ігоря – княгині Ольги (890-969 рр.), яка була родом із Пскова. Своїм правлінням княгиня Ольга почала зміцнювати фінансову базу князівської влади, апарат князівського державного управління, розширяла саму князівську вотчину. Все це зміцнювало і владу київської княгині, виправдовувало її зусилля, спрямовані на згуртування окремих земель в державу на тогочасних східноєвропейських теренах. Не меч, а мудрість і розум, служили їй знаряддям у здійсненні цього задуму. Економічне зміцнення Київської держави, яке настало за адміністративними реформами княгині Ольги, сприяло росту політичної ваги Київської Русі в міжнародних відносинах.

Створена княгинею Ольгою система управління об'єктивно вимагала нової форми ідеології для покращення політичних і культурних зв'язків з сусідніми християнськими державами, серед яких перше місце посідала Візантія. Тому бажання княгині прилучитися до християнської віри цілком зрозуміле. Княгиня намагалася



одержати хрещення з рук візантійського імператора і патріарха тільки в столиці імперії Константинополі з метою зміцнення особистої влади і міжнародного авторитету Києво-Руської держави. Цього ж можна було досягти за допомогою прийняття християнської віри, що Ольга і зробила, одержавши християнське ім'я

Олени на честь матері рівноапостольного Костянтина Великого.

Опісля княгиня Ольга просила прислати єпископа для Русі, а також вела мову про династичні зв'язки свого сина з візантійською принцесою, але імператор рішуче відмовив їй оскільки її син великий київський князь Святослав був язичником. Об'єктом переговорів були також питання, пов'язані з реалізацією союзного договору чоловіка Ольги князя Ігоря з греками 944 р. і його доповненнями. Ця поїздка княгині Ольги в Константинополь безперечно мала неабияке значення. Хрещення Ольги в Царгороді – це не тільки епізод з її особистого життя, не тільки приватне питання благочестивої жінки, а далеко розрахований політичний крок, перемога княгині в політичному поєдинку з головою наймогутнішої держави того часу. Княгиня Ольга була піднесена до почесного рангу «дочки» імператора, а Костянтин одержав від неї значну військову допомогу.

Згідно з літописом, Ольга почала руйнувати язичницькі капища і будувати церкви. Зокрема дерев'яну церкву святої Софії поблизу Золотих

Воріт. Пізніше, за князювання Ярослава Мудрого, на місці цієї церкви, що згоріла, збудовано кам'яний Софійський собор, який зберігся до нашого часу.

Зробивши перший крок до зближення з християнським світом, діяльна київська княгиня активізувала контакти із тогочасними західними державами. У 959 р. княгиня Ольга відправила посольство до короля Східної Франконії (майбутнього першого імператора Східної Священної Римської імперії) Оттона I. Це була місія «миру і дружби» для встановлення між державами взаємовигідних відносин. За князювання Ольги Київська Русь вперше по-справжньому вийшла на світову міжнародну арену і стала добре відомою у тогочасному світі.

Княгиня Ольга померла у 969 р. та була похована в одній із побудованих нею в Києві церков. Під 1007 р. у «Повісті минулих літ» згадується, що її онук, князь Володимир, переніс останки княгині до Десятинної церкви Богородиці і поховав їх у кам'яному саркофазі.

**Іван Венгрин,
с. Комарів Стрийського
благочиння**

Святий рівноапостольний князь Володимир

Князь Володимир був сином Святослава від древлянської князівни Малуші. Народився він приблизно в 960 році. Виховував Володимира брат його матері язичник Добриня. У 972 році князь Володимир почав правити Новгородом. У 980 р. у розпал війни між братами Володимир пішов на Київ, в якому княжив його старший брат Ярополк. Перемігши брата, Володимир розпочав керувати в Києві. Він завоював Галичину, упокорив в'ятичів, воював з печенігами, поширив межі своєї держави від Балтійського моря на півночі до ріки Буг на півдні. У нього було п'ять дружин і багато наложниць. На Київських горах він встановив бовванів, яким почали приносити людські жертви. Тоді загинули за Ісуса Христа варяги Феодор та Іоан. Обставини їх смерті справили на Володимира сильне враження, і він почав сумніватися в правдивості язичницької віри.

На запрошення князя в Київ приходили проповідники з різних країн: посли від болгар-мусульман, що жили за Волгою, німці-латиняни, юдеї та греки. Князь розпитував про їхню віру, і кожний пропонував йому свою віру. Але найбільше враження справив на нього православний грецький проповідник, який на закінчення своєї бесіди показав йому картину Страшного суду. За порадою бояр, Володимир послав десяткох мудрих мужів, щоб випробувати на місці, чия віра краща. Коли ці руські посли прибули до Константинополя, то пишного Софійського храму, стрийний спів придворних співців і урочистість патріаршої служби зачепили їх до глибини душі: «Ми не знали, – казали вони потім Володимирові, – на землі ми стояли чи на небі». А бояри відразу йому зауважили: «Якби грецька віра не була кращою за інші віри, то не прийняла б її твоя бабуса Ольга – наймудріша з людей».

Володимир вирішив охреститися, але не хотів підпорядковувати Русь грекам. Тому, незабаром, після

повернення послів, Володимир пішов війною на греків і захопив Херсонес. Звідси він послав послів у Царгород до імператорів Василя та Костянтина з вимогою руки їх сестри, царівни Анни. Ті відповіли йому, що царівна може бути дружиною тільки християнина. Тоді Володимир оголосив, що бажає прийняти християнство. Але перш, ніж наречена прибула в Херсонес, Володимир був уражений сліпотою.

У такому стані, подібно до апостола Павла, він пізнав свою духовну німість і приготувався до великого таїнства відродження. Царівна, що прибула в Херсонес, порадила йому поквартитися з хрещенням. Володимир охрестився (988 р.) і був названий Василієм. При виході з купелі, він прозрів душевними й тілесними очима і з надміром радості вигукнув: «Тепер я пізнав правдивого Бога!».

Вернувшись до Києва в супроводі корсунських і грецьких священиків, Володимир насамперед запропонував охреститися своїм дванадцятьом синам, і вони охрестилися в одному джерелі, відомому в Києві під назвою Хрещатика. Слідом за ними охрестилося багато бояр. Тим часом, Володимир приступив до винищення бовванів, і головний з них ідол Перун був прив'язаний до кінського хвоста, з наругою стягнутий з гори й кинутий у Дніпро. Після повалення ідолів, було сповіщено народом євангельську проповідь. Християнські священики збирали народ і наставляли його у святий вірі. Врешті, святий Володимир оголосив у Києві, щоб всі мешканці, багаті і вбогі, з'явилися в певний день на ріку для прийняття хрещення. Так почалося хрещення Київської Русі. Кияни поспішали сповнити волю князя, міркуючи так: «Якби нова віра не була кращою, то князь і бояри її б не прийняли».

У призначений день мешканці Києва збіралися на берег Дніпра. Сюди з'явився сам Володимир із християнськими священиками. Всі кияни ввійшли в ріку, хто по шию, хто по груди; дорослі тримали на руках



дітей; священики на березі читали молитви, а святий Володимир в захопленні молився Богові й доручав йому себе та свій народ.

Після Києва і його околиць свята віра була насаджена в Новгороді. Перший київський митрополит Михаїл у 990 р. прибув сюди з шістьма єпископами в супроводі Добрині, дядька святого Володимира.

У 992 році свята віра була насаджена в Суздальському краї. Сюди прибув святий князь Володимир з двома єпископами. Суздальці охоче охрестилися.

Діти святого Володимира, яким він роздав частки, піклувалися про поширення й утвердження християнства в підвладних йому областях. Так у X сторіччі, крім Києва, Новгорода, Ростова й Суздаля, свята віра була насаджена в містах Муромі, Полоцьку, Володимирі Волинському, Смоленську, Пскові, Луцьку, Тмутаракані та в землі древлянській. Згодом у межах країни в'ятичів (в майбутньому – околиці Курська, Орла, Тули та Калуги) багато попрацював для євангельської проповіді преподобний Кукаша, чернець Печерської обителі, який прийняв від язичників мученицьку смерть.

Взагалі християнська віра на початку поширювалася переважно поблизу Києва та вздовж великого водного шляху від Києва до Новгорода. Від Новгорода вона поширилася по волзькому шляху. Під впливом Православної віри слов'янські племена почали об'єднуватися в єдину державу.

Успішному поширенню віри Христової серед руського народу сприяло особливо те, що вона поширювалася здебільшого мирними засобами – проповіддю, переконанням (а не вогнем і мечем, як це нерідко робилося римо-католиками) і, притому, завдяки працям святих Кирила і Мефодія, близькою слов'янською мовою.

Від русичів православна віра Христова проникла в середовище іногородців, котрі жили по сусідству та на окраїнах Русі. Так, в X – XIII сторіччях почали приймати хрещення окремі з фінських племен (іжора й корела), чудь, черемиси та вотяки, іногородці вологодського краю та ін. На початку XIII сторіччя на берегах Волги й Оки було споруджено Нижній Новгород як міцний оплот Православ'я серед іногородців Поволжя та середньої смуги майбутньої Росії.

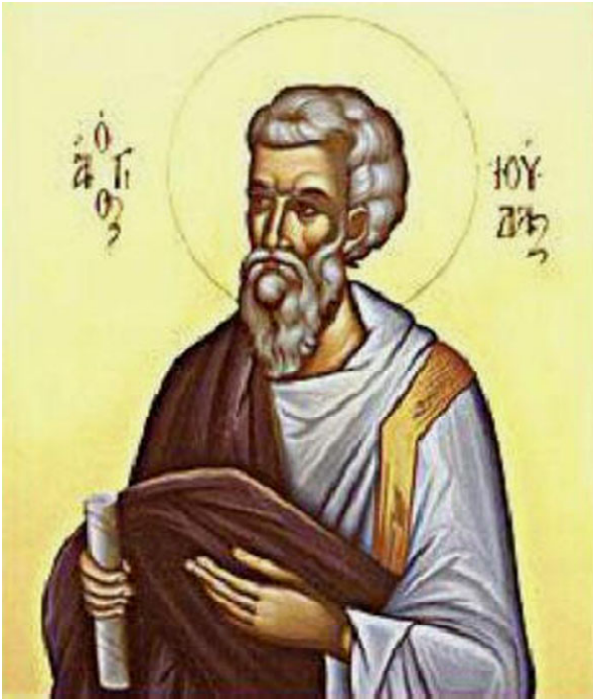
На західних територіях поширення православної віри зустрілося з іншим сильним впливом, що йшов від Римо-Католицької церкви. У Фінляндії проповідували латинські місіонери зі Швеції. На південь від Фінської затоки спочатку утвердилося Православ'я, але згодом сюди проникли латинські місіонери з Данії. Наприкінці XII сторіччя в Лівонії заснувався латинський орден мечоносців, що протидіяв руському впливу, і успіхам Православ'я. У Литві Православна віра почала поширюватися ще в XII сторіччі з сусідніх руських поселень. У XIII сторіччі, коли литовські князі оволоділи руськими містами Новогрудком, Слонимом, Брестом, деякі з них прийняли хрещення.

За матеріалами uaoc.net.ua

Церковний рік

Місяць липень

2 липня – пам'ять **ап. Юди**, брата Господнього



(†80 р.). Син праведного Йосифа, обручника Діви Марії, спочатку скептично ставився до місійної діяльності Ісуса Христа та був проти виділення Йосифом матеріальної частки Ісусові. Та коли збагнув, хто Ісус насправді, покався та увірував у Нього як у Сина Божого. За свої помилки каявся та не смів називати себе близьким Ісусу Христу. Називав себе просто братом Якова, який одразу вірив у Христа.

Спаситель покликав його до числа 12 апостолів. Ревна апостольська праця Юди у різних країнах Азії та Європи завершилась у Вірменії. Тут його розп'яли на Хресті та стріляли з луків.

Того ж дня (2 липня) – пам'ять **Паїсія Великого** (V ст.). З юності полюбив чернече життя. Поселився у Нітрійській пустелі Єгипту. Був учнем святого Памви та ревно слідував його настановам. Живучи усамітнено в печері, мав явлення Самого Господа Ісуса Христа, Який звістив святому майбутню велич його духовних трудів. До Паїсія сходились охочі служити Богові. Вимога святого до них була одна: нічого не робити по своїй волі, а коритися настановам старців. Паїсій був дуже смиренний і приховував свої духовні подвиги. Своїм учням говорив: «Богу приємні добрі діла, про які ніхто не знає». Молитви святого творили чудеса.

4 липня – пам'ять **мч. Юліана Тарсійського** (†305). Мати християнка виховала сина у християнському благочесті. Під час гонін на християн Юліана привели на суд. Ні вмовляння, ні матеріальні обіцянки, ні тортури не схилили юнака на відречення від Христа. Цілий рік Юліана водили містами Киликії та прилюдно мучили. А мати його супроводжувала, молилась за нього та підбадьорювала. За це їй відтяли ступні ніг, від чого вона і померла. Мученика Юліана помістили в мішок зі зміями та піском, зашили і кинули в море. Хвилі викинули його тіло біля Олександрії, де і похоронили його місцеві християни.

Того ж дня (4 липня) пам'ять **мчч. Арчила II** (744) та **Луарсаба II** (1622), царів грузинської землі. При Божій допомозі вони отримали блискучі перемоги у війні над ворогами грузинського народу. Заради миру та церковного спокою, пішли на мирні переговори до мусульман. А ті, виявивши вдавану радість, вимагали від них

зречення від Христа та прийняти мусульманство. Арчила після відмови та мук умертвили мечем, а Луарсаба після мук тримали сім років у в'язниці, у якій загинув мученицькою смертю.

7 липня – **Різдво чесного славного пророка, Предтечі та Хрестителя Господнього Іоана, прпп. Іова** (1621) та **Феодосія** (1629) **Манявських**. Вони несли чернечий подвиг у скиту на річці Манява серед карпатських гір. Ці подвижники молитвою, постом, словом Божим та благочестям перемагали католицьке засилля на Прикарпатті та Західній Україні.

8 липня – пам'ять **прмч. Февронії**. Февронія виховувалась у монастирі, де прийняла постриг чернецтва. Під час гонін на християн була приведена на суд. Її вмовляли зректись Христа, пропонували вигідне заміжжя, але дівча все відкинула і прийняла страшні муки, яких жахались самі погани та докоряли за це правителя. Февронії вирвали язик, вибили зуби, обрубали руки, а потім відсекли голову. Правитель втратив розум, вдарився головою об колону та помер. Один із воїнів, що бажав оберігти Февронію, зібрав пошматоване тіло мучениці та відніс у монастир.

12 липня – пам'ять **святих славних і всехвальних первоверховних апостолів Петра і Павла**.

14 липня – пам'ять **мчч. та безсрр. Косми та Даміана** (†284). Вони були виховані у християнському



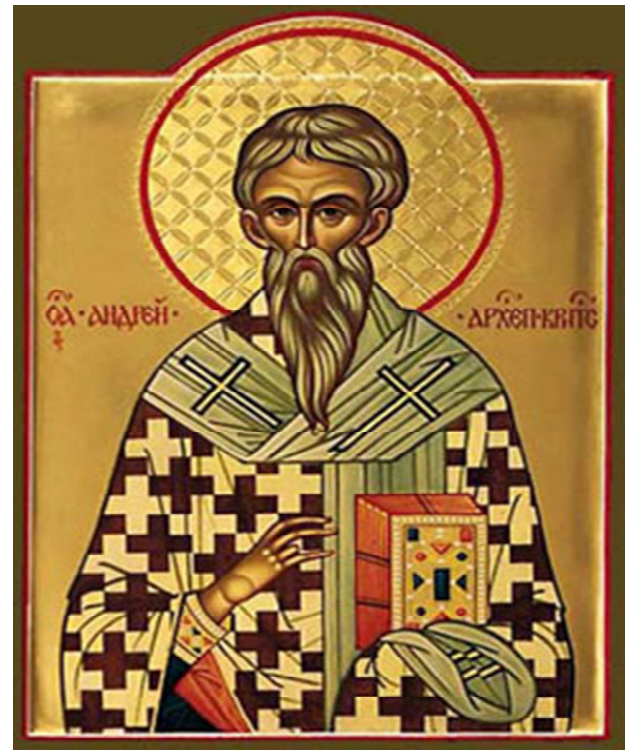
благочесті, отримали лікарську освіту. Надавали медичну допомогу незаможним безкоштовно. Не було такої немочі, що не відступала від хворого, який звертався до братів Косми та Даміана. Вони ж пояснювали це силою Христа Бога. Вони поширювали віру в істинного Бога між своїми співвітчизникам, через що поганська влада хотіла віддати їх на осудження. Християни їх захищали. Воїни почали схоплювати християн та мучити їх. Взнавши те, брати самі віддали себе в руки воїнам.

Імператор вимагав поклоніння божкам, а брати сказали, що вони нікому зла не чинять, силою Христовою лікують та не беруть за це плати, бо отримали цей дар від Бога безкоштовно. Однак імператор стояв на своєму. Та якось він захворів. Люди почали просити братів зцілити імператора. Благов і сам імператор. Святі зцілили його та з подарунками і почестями були відпущені додому. Але їхній учитель-

лікар, палаючи заздрістю, покликав братів у гори збирати цілющі трави. Там їх убив, а тіла кинув у річку. Та Бог прославив своїх угодників. За їхніми молитвами і нині немічні отримують зцілення.

Того ж дня (14 липня) – пам'ять **прп. Никодима Святогорця** (†1801). Він — подвижник духом, тілом і пером. Завдяки його зусиллям православний християнський світ отримав багату духовну та аскетичну спадщину. Він опрацював «Добротолубіє», повчання Симеона Нового Богослова, «Духовна боротьба», «Педаліон», та багато інших праць.

17 липня – пам'ять **свт. Андрія, архієпископа Критського** (†712-716). До семи років був німим.



Одного разу після причастя Святих Таїн Тіла і Крові Христових Бог дав йому дар мови. Хлопчик почав вивчати Боже Слово. У 14 років пішов у Єрусалим та став монахом. Вів богоугодне життя. Особливо молився до Богородиці. Був учасником VI Вселенського Собору, як архієпископ о. Крит. Святий Андрій — визначний богослов та церковний поет. Автор багатьох церковних богослужбових текстів. Йому належить Великий канон з поклонами, що читається під час Великого Посту.

19 липня – пам'ять **прп. Сисоя Великого** (†429). Смиренний подвижник володів даром чудотворіння. Своїм учням казав вважати себе нижче всіх, бо таке приниження помагає набути смирення. Коли він помирав, його лице сіяло від розмови з Ангелами, яких Сисой просив ще трохи часу на покаєння.

24 липня – пам'ять **рівноапостольної Ольги**, великої княгині Київської, у святому хрещенні Єлени (†969).

28 липня – пам'ять **рівноапостольного великого князя Володимира**, у святому хрещенні Василя (†1015).

31 липня – пам'ять **мч. Емільяна** (†363). Слов'янин за походженням. Був рабом правителя міста Доростол, що на Дунаю. Бачачи знущання над християнами, Емільян поруйнував у поганській божниці ідолів, світильники та жертвенники божків. Погани почали побивати одного християнина. Емільян відкрито визнав свій вчинок та був підданий різним тортурам та засуджений на спалення. Багаття згоріло, а мученика вогонь не торкнувся, а обпалив поган. Мученик Емільян ліг на дотліваючі дрова та, молячись, віддав свій дух Богові.

прот. Іван Владика

Проповідь на свято

славних і всехвальних первоверховних апостолів Петра і Павла

Пам'ятайте наставників ваших, які проповідували вам слово Боже, і, дивлячись на кончину життя їхнього, наслідуйте віру їхню (Євр. 13:7)

Дорогі браття і сестри! Сьогодні ми з вами поминаємо таких двох наставників, всехвальних первоверховних апостолів Петра і Павла. Це два Божі світильники, які багато потрудились в проповіді слова Божого. Апостол означає в перекладі посланець. Ісус Христос під час свого земного життя вибрав собі 12 апостолів. 11 із них походило із Галілеї, лише один – Юда Іскаріотський, який і зрадив Христа, походив з Юдеї.

Святий апостол Павло заслуговує на особливу увагу, так, як він не належав до числа 12-ти апостолів. А був вибраний чудесним способом самим Ісусом Христом на апостольське служіння. Христос безпосередньо відкривав йому свою Божественну науку. Він не бачив під час свого земного життя Ісуса Христа. Святий найбільше потрудився з усіх апостолів. На початку він був гонителем Церкви Христової. А потім, як пише блаженний Августин в слові, присвяченому апостолу Павлу: «Із вовка став ягнятком, із гонителя став ревнителем». І якби не смерть святого апостола Стефана первомученика, біля якого він знаходився під час його мученицької кончини, то Церква, як каже той самий святий, не мала б такого великого апостола.

Сьогодні свята православна Церква перед нами виставляє тих двох велетнів духу. І вона каже нам з вами, щоб ми споглядали на їхнє святе життя. Бо і вони були люди. Святі ж не були безплотні ангели. Апостоли були люди, подібні до нас з вами. Що нас відрізняє від них. Як каже Іоанн Золотоустий, перешкодою до чеснот є розбещеність душі і потьмарення розуму. Святі апостоли теж мали свої недоліки. Бо ми знаємо, що апостол Петро тричі відрікся від Христа. І про це не приховано в святій Євангелії. Бо, як ми бачимо, світських героїв намагаються завжди ідеалізувати, приховуючи їхні недоліки. А Святе Письмо показує ті людські немочі святих апостолів, їх сумніви, падіння, зречення. Але потім вони все своє земне життя принижували себе. Святий апостол Петро все життя плакав, коли чув, як співає півень. Бо півень нагадував йому ту драматичну сторінку із його земного життя, коли він тричі відрікся свого Божественного Вчителя, якого найбільше любив.

Святий апостол Павло відкрито називає себе гонителем Церкви Христової. Бо він це робив по невідомості, мав ревність, але не по розуму. Але Господь своєю Божественною благодаттю обрав його «від утроби матері» (Гал. 1:15). Він був інтелектуалом того часу, мав римське громадянство, в ньому народився, бо походив із Тарса Кілійського. Здобув на той час найвищу освіту біля ніг найвідомішого юдейського вчителя Гамаліїла. І з великою ревністю переслідував послідовників Ісуса Христа, захищаючи Закон Мойсея. І тут раптом Господь його чудесно вплимав на дорозі до Дамаска, він осліп, впав на землю і почув голос: «Савле, Савле! Чому ти гониш Мене?» (Діян. 9:4). «Тяжко тобі йти проти рожна» (Діян. 9:5). «Господи, що повелиш мені робити?» – питає апостол. І отримує вказівку йти в Дамаск. Там апостол від сімдесяти Ананія охрестив його, він прозрів і ніхто не міг його впізнати. Самі християни уникали його, бо боялися, не вірили, що гонитель раптово став ревним проповідником вчення Ісуса Христа і в усіх синагогах доказував, що Ісус Христос є правдивий Месія, що прийшов на землю. Скільки він перетерпів від своїх лжебратів, був битий, тонував на морському кораблі, був каменований. І на кінець, був



усічений мечем при імператорі Нероні. Залишив нам 14 послань. І кожен із нас мав можливість з ними ознайомитися, бо я звертався щоб під час посту прочитали два соборних послання апостола Петра і 14 послань апостола Павла. Кожен із нас мав можливість приступити до сповіді, до святого Причастя під час посту, який присвячений первоверховним апостолам Петру і Павлу.

Святий апостол Петро теж був розп'ятий. Бо своєю проповіддю він озлобив імператора Нерона. Апостол Петро переміг волхва Симона, якого вважали богом, якому поклонявся і сам імператор. І Нерон озлобився проти апостола, бо він двох його жінок привів до Христа. І дав наказ його розп'яти. Але апостол Петро, вважаючи, що він негідний бути розп'ятий так, як Христос, сказав, щоб його розп'яли вниз головою.

Вони постраждали в різний час. Але свята Церква установила вшановувати їхню пам'ять в один день. І надала їм титул – первоверховні апостоли. Хоча, я ще раз підкреслюю, апостол Павло не належав до числа 12 святих апостолів. Але авторитет в Церкві мав величезний, здійснив три подорожі. Проповідував в основному серед язичників. І проповідував не тільки в Середземномор'ї, але і в Римі, навіть в Іспанії. Не було літаків, не було поїздів, не було автомобілів – пішки, по морю на кораблях, вони обійшли майже всю Вселенну.

Для нас, дорогі браття і сестри, людей немічних і грішних, неможливо собі навіть уявити тих подвигів, які понесли святі первоверховні апостоли Петро і Павло. Ми є перед ними карлики духовні. Яка в них віра була! А в нас яка? Яка в них ревність була! А наша яка? А яка любов до Господа, до своїх ближніх. Апостол Павло каже: «Я жадав би сам бути відлученим від Христа за братів моїх, рідних мені по плоті, тобто ізраїльтян» (Рим. 9:3). Яка любов була, дорогі браття і сестри. Яка жертвовність була. День і ніч проповідував, зазнавав небезпек, був взятий до третього неба. Чув невимовні ангельські співи про які неможливо описати і висловити людською мовою. Тому він сказав: «Не бачило око, і вухо не чуло, і на серце людини не приходило те, що Бог приготував тим, хто любить Його» (1 Кор. 2:9).

Ось як пише Іоанн Золотоустий про апостола Павла, якому присвячує сім слів: «Це луг духовний і рай небесний». І перечислює старозавітних праведників: і Авеля, і Ноя, і Давида, і Авраама, і Іова. І каже, що він в усьому перевершував їх в чеснотах. «Перевершував навіть ангелів», – говорить Іоанн Золотоустий, він благоговіє перед

апостолом Павлом. І зауважили, під час земного життя, коли Іоанн Золотоустий читав послання апостола Павла, апостол Павло з'являвся йому і розтлумачував на вухо, як треба розуміти ті чи інші вислови його послань.

Ось такими великими, дорогі браття і сестри, були святі. Нам, грішним, важко характеризувати їхні подвиги. Ми зовсім далекі від того всього, хоча носимо ім'я – християн, і носимо ім'я святих. Ми зовсім далекі від віри христової. Ми зовсім далекі від тої ревності, побожності і любові, яка була в святих первоверховних апостолів Петра і Павла. І тому молимося в сьогоднішній день до Господа Бога і до первоверховних апостолів, щоб вони молились за нас. Щоб Господь Бог за їхніми молитвами просвічував нас, наш розум, щоб ми жили в страху Божому, бо благодать Божа в немочі звершується. Вони щиро калялися в своїх гріхах і тому таких високих чеснот досягали. Тому вони досягали таких висот у духовному житті, бо вони розуміли, що без Христа вони нічого не варті. А ми самі собі шкодимо, бо дуже часто в сповіді ми не виявляємо своїх гріхів, своїх духовних ран, своїх немочей. Ми хочемо показати перед Богом, перед священиком, які ми добрі. І через те, ми тратимо дуже багато, бо не розуміємо суті сповіді і не відчуваємо радості після святого Причастя. Святі апостоли себе впокоряли, себе ганили, себе звинувачували. І тому апостол пише: «Коли я немічний, тоді сильний» (2 Кор. 12:10). Бо ми ніщо без Господа. Як сказав Христос: «Без Мене не можете робити нічого» (Ін. 15:5).

Покоряймося, дорогі браття і сестри, терпімо, споглядаймо на цих великих світочів Церкви Христової. І покоряймо себе, і більше трудімося для спасіння своїх безсмертних душ. Маймо таку ревність по Бозі, стараймося інших приводити до Христа, бо вони, два апостоли, всю Вселенну привели до Христа. А кого ми з вами привели до Христа? Чи ми привели свого чоловіка, свою жінку, своїх дітей, своїх онуків, своїх сусідів. Ось запитаймо самі себе. І деколи бачимо, чому таке безбожництво серед нас. Таке масове відступництво. Та тому, що ми не відповідаємо званню християнина. В нас немає тої ревності, яка була в їхніх серцях. Вони могли б спокійно задовольнятися тою радістю, яку вони відчували в житті з Христом. Але вони захотіли поділитися з іншими, щоб і інші прилучилися і відчули ту радість в Господі. Бо деколи ми собі думаємо, що тільки в тому земному житті, через їжу і питво, через страсті вся наша радість. Ми глибоко помиляємось. Ось нам, християнам, треба показати іншим людям, які так живуть, альтернативу. Що крім цього є ще радість в Бозі. Бо навіть сьогодні згадуємо апостолів Петра і Павла. Що ми з вами зараз бачимо: п'янки, гулянки і танці. Люди не відчувають радості в Христі. Люди думають, що радість тільки в алкоголі, що радість тільки в танцях, радість тільки в розпусті, радість тільки у вседозволеності.

Як ми змаліли, дорогі браття і сестри. Як ми відійшли від заповідей Христа. І ось чому ми з вами такі зневажені буваємо. Бо сіль, яка втрачає свою властивість викидається. Ми не є тим світлом, яким повинні бути. Тим світлом були первоверховні апостоли. І люди йшли на це світло. І вони, апостоли, привчали інших до цього світла і до цієї радості. «Пам'ятайте наставників ваших, які проповідували вам слово Боже, і, дивлячись на кончину життя їхнього, унаслідуйте віру їхню» (Євр. 13:7). Амінь.

прот. Іоанн Альмес,

(«А Слово Боже живе й діяльне...»: Збірник проповідей о. Іоана Альмеса (2011 р.). – Дрогобич, 2013. – Вип. 2 / упор. С. Пікунець. – С. 142-146).

Святий благовірний князь Святослав

У Православній Церкві при хрещенні людина разом з іменем отримує небесного покровителя, на честь якого її названо. Одні перебувають під молитовним заступництвом загальноновідомих святих, про життя яких всі знають і їхній день пам'яті торжественно відзначається всією Церквою. Інші носять імена менш шанованих святих, знають коли святкуються їхні іменини, мають маленькі ікони своїх небесних покровителів і щось колись чули про них. Та до великої групи належать такі, які, носячи імена, нічого не знають про те, на честь кого вони названі.

Церква вчить, що кожен, хто досягнув Царства Небесного є святим. Тому Місяцесловом не обмежується їхній список. До того ж, багато імен з різних причин не занесені туди.

Одним з таких «невідомих» святих є святий благовірний князь Святослав, ім'я якого носять чимало людей. Це не син рівноапостольної княгині Ольги, про якого, можливо, хтось зараз подумав. Князювання його проходило далеко на північ від Київської Русі – у Юр'ївську (нині місто Юр'їв-Польський, Володимирська область, Росія).

Святий благовірний князь Святослав народився 26 (за іншими даними 27) березня 1196 року у Володимирі-на-Клязьмі. Був він передостаннім сином могутнього в ті часи великого князя Володимирського Всеволода Юрійовича та княгині Марії Шварнової, уродженки Чехії.

У святому хрещенні младенця Святослава нарекли іменем Гавриїл на честь архистратига Божого. Мати, княгиня Марія (в монашестві Марфа), виховала сина в благочесті та навчала творити добрі справи, підсилюючи науку власним прикладом. Вона славилася лагідністю і мудрістю. Літописці вказують на її багаті внески в храми та монастирі Володимирської землі.

Будучи ще зовсім маленькою дитиною, у чотирьохлітньому віці Святослав вже був призначений своїм батьком Всеволодом на князювання в Новгороді. Тривало воно недовго, всього лиш два роки і у 1206 році він був змінений старшим братом Костянтином, а в 1208 році знову повернений на Новгородський престол.

15 квітня 1212 року упокоївся князь Всеволод (у хрещенні Димитрій). Поховали його в Успенському соборі в місті Володимирі. Правління Всеволода було часом найвищої політичної могутності і культурного розквіту Володимиро-Суздальського князівства. Його сини майже відразу після смерті батька почали міжусобну боротьбу за спадщину. Святослав, будучи майже наймолодшим, підкорявся волі другого по старшинству брата Юрія, який успадкував Володимирський престол.

Після смерті батька, Святослав отримав в уділ місто Юр'їв-Польське. І коли почалася боротьба за княжіння між старшими братами спочатку поїхав у Ростов до брата Костянтина, але потім перейшов на бік Юрія.

Молодий князь був свідком і учасником міжусобної боротьби, розпочатої між старшими братами, яка завершилась кривавою битвою на річці Липиці біля Юр'їв-Польське у 1216 році. Детальний опис битви міститься в Новгородському Четвертому літописі: «О страшное чудо и дивное, братья! Пошли сыновья на отцов, а отцы на детей, брат на брата, рабы на господ, а господа на рабов». Літописець пише: «Не десять мужей было убито и не сто, но тысячи тысяч. В городе Юрьеве был слышен крик и вопли раненых. И некому было погребать мертвых». Липецька битва так сильно стривожила душу Святослава, що все своє подальше життя він намагався уникати будь-яких міжусобних конфліктів, залучаючи до цього ж інших князів.

Святослав був відважним воїном. Особливо прославився благовірний князь перемогою над волзькими болгарями та взяттям їх головного міста Ошеля. Волзькі (камські) болгари були східними сусідами суздальських князів і часто звершували набіги на їхні землі. Так, в 1219 році, вони напали на північну частину Суздальської землі і захопили місто Устюг. Наступного 1220 року для оборони руських земель великий князь Володимирський Юрій відправив на іноплеменників свого брата Святослава.

Військо на чолі з Святославом поплило вниз по Волзі і висадилось на березі біля Ошеля. Князь підійшов до міста, відбив напад болгарської кінноти і обложив місто, яке було добре укріплене дубовими стінами і валом. Воїни, «фрасекиши плот, вбиша в город поганых и отгяша у них врата и зажегши град, на щит его взяша молитвами Богоматере».

У 1222 році Святослав на чолі володимирського війська був посланий Юрієм на допомогу новгородцям і їхньому князю Всеволоду, сину Юрія, в боротьбі з лівонськими лицарями. 12-тисячне військо в союзі з литовцями увійшло на територію ордену і розорило околиці Вендена.

На цьому перемогі князя не закінчились. У 1226 році Святослав разом з найменшим братом Іваном на чолі володимирського війська був відправлений Юрієм проти мордві і отримав перемогу.

Князь Святослав був одружений на княжні Євдокії Петрівні, дочці Муромського князя Петра (в монашестві Давида) і Февронії (в монашестві Євфросинії), святих Муромських чудотворців. Від цього шлюбу у них був єдиний син Димитрій. У 1228 році Святослав відпустив свою благочестиву жінку в Муромський Борисоглібський монастир, де вона була пострижена в монашество 24 липня у день пам'яті святих стратотерпців Бориса і Гліба. В цьому ж монастирі княгиня упокоїлась і там же похована.

Подібно до свого батька Всеволода, Святослав полюбив красу Божих храмів. У місті Юр'їв-Польське князь заснував княжий монастир на честь святого архистратига Божого Михайла. У 1230 році він наказав розібрати в цьому ж місті Георгіївську церкву, збудовану його дідом Юрієм Долгоруком у 1152 році, тому що вона «обветшала и поломалася» внаслідок землетрусу. Через чотири роки на її місці був збудований дивовижний собор. Здавалося б, неможливо було зрівнятися і тим більше перевершити вже збудовані в ті часи храм Покрови на Нерлі, Успенський та Димитрієвський собори у Володимирі. І все ж таки майстри створили новий шедевр. Вся поверхня Георгіївського собору зверху донизу покрита різьбою по білому камені. Ці камені зі штучно вирізьбленими на них рельєфними зображеннями людей, звірів, птахів і рослин були викладені так, що складали цілісні картини. Літописець відзначає,



що князь не був байдужим до робіт і сам брав у них участь: «Чудно зело, вельми украси ю резным камнем от подошвы доверху святые лики и праздники, а сам бе мастер». До найбільш відомих композицій відноситься розп'яття, яке традиційно називають «Святославів хрест». Вирізаний напис на ньому говорить: «Сооружен сей честный животворящий крест Господен благоверным князем Святославом Всеволодовичем в лето 6732 (1234)». Згідно з переданням, Святослав висік його із каменю в пам'ять про свій чудесний порятунок під час сильної бурі, коли він повертався з переможного походу на волзьких болгар.

У середині 1460-х рр. собор несподівано завалився, але неповністю. Московський князь Іван III наказав відбудувати храм як можна скоріше. Зі значними змінами він був відновлений у 1469 році стараннями московського зодчого Василя Єрмоліна.

Починаючи з першої половини XIII ст. Русь шукає сил і допомоги в боротьбі з монголо-татарами. Вороги спустошували землі, захоплювали села, міста, цілі князівства. На початку лютого 1238 року татари рушили на Володимир. Князь Святослав, взявши з собою сина Димитрія, з юр'ївською дружиною відправився на північ до Углича для

того, щоб з'єднатись з полками свого брата Юрія. Цього ж року відбулась битва на річці Ситі, в якій війська Батия розбили русичів. Та Господь знову врятував від неминучої загибелі благовірного князя Святослава і його сина Димитрія.

У цій битві загинув князь Володимирський Юрій. На княжий престол сів Ярослав Всеволодович, ще один старший брат Святослава. Після його смерті у 1246 році Володимирське князівство за правом успадкування перейшло до Святослава. Керував він ним до 1248 року, тому що був скинутий своїм племінником Михайлом Ярославовичем Хоробритом.

З того часу князь Святослав до кінця своїх днів перебував на Юр'ївському престолі. Коли Михайл Ярославович загинув у бою з литовцями, того ж 1248 року, то Святослав нічого не робив, щоб повернути собі Володимирське князівство, яке йому по праву належало. До того, коли він остаточно закріпив за собою Юр'їв у 1248 році, Святослав княжив ще в Переяславі-Заліському (1228-1234 рр.) та Суздалі (1238-1246 рр.).

У 1250 році князь зі своїм сином Димитрієм довелось звершити важку подорож в Орду. Літописи не говорять про те, чому вони туди їздили. Історики говорять, що такі подорожі з синами-наслідниками робились для того, щоб закріпити за ними їхні князівства, так як землі ці перебували під монголо-татарським ігом.

Останні дні свого життя святий князь прожив богоугодно і, за словами сучасника, «закінчив свої дні в пості і молитві, чистоті і покайні». Представився Святослав 3 (16) лютого 1252 року. Як пише літописець, «со многим плачем» прощався народ зі своїм улюбленим князем. Похоронили його в Троїцькому придїлі в соборі святого великомученика Георгія, ним же збудованому.

Відомостей про сина Димитрія в літописах небагато. Відомо, що він перед смертю прийняв схиму від святителя Ігнатія Ростовського, звернувшись до нього зі словами: «Господин отец, владыка Игнатий, исполни Господь Бог твой труд, что приготовил меня на долгий путь, на вечное лето, снарядил меня воином истинному царю Христу, Богу нашему». Упокоївся благовірний князь Димитрій у 1269 році. Мошці його мирно спочивали поряд з гробницею батька князя Святослава в Георгіївському соборі і були знищені в 1919 році. До цього року пам'ять про князя і його сина з давніх-давен благоговійно вшановувалась не тільки жителями Юр'їва, а й всіма, хто приходив у собор.

У часи безбожного XX ст. заборонено було відвідувати храми, шанувати святих, звершувати богослужіння. Та народ передавав з покоління в покоління практику поклоніння істинному Богу, молитви, шанування святих. Саме тому, коли для Церкви настала епоха відродження, у 1991 році було віднайдено мошці святого благовірного князя Святослава, які в наш час перебувають у Свято-Покровському храмі міста Юр'їв-Польське, «идеже и до ныне лежат и Богом блудомы и исцеления дар с верою приходящим подают».

Важко сказати, коли саме князь Святослав почав шануватися як святий. Відомо, що в древніх руських літописних святцях Святослав-Гавриїл Всеволодович, Юр'ївський князь, іменується святим. Велику шану серед народу він здобув ще за життя.

З його біографії видно, що погоня за княжою владою була для нього чужою, зі слів літописця яскраво проглядається невдоволення і засудження ним братовбивчої війни, що спалахнула після смерті батька між синами за Володимирський престол. Князь Святослав в історичній картині свого часу виступає як ревний оборонитель своєї рідної землі, за що Господь неодноразово беріг його від неминучої загибелі.

А скільки уваги заслуговує той факт з життя святого благовірного князя Святослава, коли він відпустив свою благочестиву дружину княжну Євдокію в монастир! Йому на той час було 32 роки, ще був зовсім не старим. Другої жінки для себе він не взяв, що було притаманним для князів того часу. Зберігав себе в чистоті і цим показував хороший приклад для свого сина Димитрія.

Багато говорить про внутрішній духовний світ князя оздоблення собору святого великомученика Георгія. Такий величний храм у вихорі страшних подій першої половини XIII ст. могла збудувати тільки та людина, серце якої було направлене до вічної краси Царства Небесного.

Саме за таке благочестиве життя народ і любив свого князя і звертається до нього у молитві вже майже вісім століть як до покровителя свого краю, охоронця від ворогів видимих і невидимих. Просить за справедливую мудру і безкорисливу владу, дух лагідності і смирення.

Пам'ять святого благовірного князя Святослава відзначається 6 липня (н. ст.) разом з собором Володимирських святих, а також 16 лютого в день представлення.

Святий благовірний княже Святославе, моли Бога за нас!

**свщ. Святослав Юрків,
настоятель парафії Пресвятої Трійці
с. Старичі Яворівського благочиння**

Проповідь на свято Різдва Іоана Хрестителя

Дорогі у Христі брати і сестри! У дні свят на утрени співаються величання. Залежно від свят цим прославляється Христос, Богородиця, святий чи свята. У величанні підкреслюється мотив прослави та висловлюється почитання, пошана духовних вчинків святого чи святої. Але в кожному святі є закладене почитання Бога і вдячність Богу за проявлені Ним благодіяння.

Так у сьогоднішньому величанні свята оспівується різдво Іоана Хрестителя від неплідної Єлисавети. У цьому ми бачимо чудо дій Божої благодаті як до батьків Іоана, так і до всього роду людського. Адже народження Іоана, в якому Господь Бог передбачив Предтечу і Хрестителя Свого Єдинородного Сина, стало основою близького приходу у світ нашого Спасителя. Цей Іоан, що був провіщений пророками, звеселив батьків, вернув священнику Захарії дар мови, і він, сповнений Духа Святого, висловив пророчі слова про дивно народжену дитину. Цим різдвом звеселений увесь рід людський.

Духом Святим Бог частково відкрив батькам Своє бачення щодо Іоана. То що ж творилось у серцях Захарії та Єлисавети, які почуття їх переповнювали? Про це коротко сповіщає Святе Євангеліє. Батьки, отримавши від Бога, молотивно виблагане та вистраждане у благочесті дитя, і надалі були скромними та вдячними Богові за дар Його милосердя. Так тривало



якихось два роки.

Цар Ірод Великий у страху за своє царювання, який волхви нагнали на нього, розшукуючи младенця Христа, дав наказ воїнам вбити дитятко Ісуса і не жаліти при тому ніяке дитя віком до двох років у Віфлеємі та його околицях. Мати Єлисавета втекла у гори і врятувала дитя Іоана. Та, невдовзі, від старості та перенесеного потрясіння – померла. А батько був убитий воїнами в Єрусалимі, біля дверей храму. Ось такий короткий час солодкої радості батьків та гірке й трагічне завершення. А малолітнє дитя залишилось самотнім серед дикої гірської пустелі.

Та як же це так, що Іоан, маючи 30 років життя, вийшов до народу голосити про прихід Спасителя і був досконало обізнаний зі Святим Письмом, знав життя народу та його провідників, яке в духовному сенсі

було духовно мерзеним перед Богом?

Дорогі у Христі. На це питання дає нам пояснення Святе Письмо. З нього ми знаємо, що Бог пам'ятає і про найменшого черв'яка у землі. То якою ж є пам'ять Бога про людину, що сотворена на Його подобу і образ? То ж особливою була турбота Бога про Предтечу христового. Ангели Господні оточувати його. Вони постачали йому їжу, вводили у пізнання світу. Ангели виховували Іоана та навчали Божого Закону, наповнювали знанням Святого Письма. Ангели зростили Іоана духовним аскетом, повного сили Святого Духа. Тому Іоан, зблизившись із народом, побачивши життя провідників народу, побачив наскрізь їхню духовну гнилизну. Тож, як добродієсний чоловік Божий, бажаючи всім спасіння, закликав народ до покаяння.

Браття, цей заклик до покаяння є актуальним і для нас.

А сьогоднішнє свято і ми, зібрані у храмі, є вираженням людської вдячності Іоану Хрестителю за науку і приклад стриманості та благочестивого життя. А також нашої особливої вдячності Богові, що в Іоані Предтечі дав нам звістку про наближене до нас Царство Небесне. Цей же Предтеча і вказав нам на Сина Божого, назвавши Його Агнцем Божим, що бере на Себе наші гріхи. І Спаситель, даруючи нам вчинене ним спасіння, вводить нас у вічну насолоду блаженного життя в Царстві Небеснім. Амінь.

прот. Іван Владика

ЧЕКАЙ ЯК ЖУРАВЛІВ, ЩО З ВИРІЮ ЛЕТАТЬ

*Чекай мене матусю моя мила,
Чекай у сні я більше не вернусь.
Смертельна куля серце зачепила,
В краю далекому я більше не
проснусь.*

*Чекай мене матусю мила,
Чекай як журавлів, що з Вірію
летять*

*Молися Богу, щоб доля не змінила,
Не присудила в чужій землі
лежати.*

*Ти засвіти лампадку до віконця,
А Пресвяту в молитвах попроси,
Щоб замінила біль твого серця,
На каплю материнської сльози.*

*Якщо злі вороги знівечать моє
тіло,
Щоб не впізнали воїна лиця
Зірка над ним довго буде світила,
Душа чекатиме суду Небесного
Отця.*

*Вже з Вірію вертаються лелеки,
Вірні птахи прилетять до гнізда,
Ти приходи до нашої Покрови
Спокійніша буде моя душа.*

*Молись за землю що в ній я
спочиваю,
За ворога, щоб з неї відійшов.
Молись за душі побратимів і мою,
Своє життя за Україну я віддав.*

**Ігор Брода,
дяк храму Вознесіння
Господнього,
с. Ралівка Самбірського
благочиння**

«Радуйся похвало Манявська, Ізбавительниця душ і тіл наших»

25 червня 2015 року у Манявському Хресто-Воздвиженському чоловічому монастирі Івано-Франківської єпархії відбулось урочисте богослужіння з нагоди молитовного вшанування чудотворної ікони Божої Матері «Ізбавительниця» яка була написана на Афоні 1788 р., та передана у 2003 році до Манявської обителі архимандритом Філагієм (Камінським)(+ 2007).

Святкове богослужіння очолив митрополит Івано-Франківський і Галицький Іоасаф, якого перед входом до храму зустрів з вітальним словом благочинний архимандрит Паїсій (Кухарчук).

Його Високопреосвященству співслужили: архимандрит Паїсій (Кухарчук) з братією, декан Снятинського благочиння прот. Михайло Марусяк, скитоначальник Свято-Михайлівського скита ігумен Даниїл (Кудибин) з братією, скитоначальник Спасо-Преображенського скита Манявського монастиря ігумен Феогност (Бодоряк) з братією та численне духовенство Івано-Франківської, Дрогобицько-Самбірської єпархій. Також за богослужінням молилися студенти Богословського відділення КПБА при філософсько-теологічному факультеті Чернівецького національного університету на чолі з своїм методистом відділення прот. Миколаєм Лагодичем.



Піснеспіви митрополітої служби Божої прикрашав чоловічий хор-капелла «Прп. Іоана Ліствичника» під керівництвом Юрія Яця.

На малому вході митрополит Іоасаф нагородив братію монастиря черговою нагородою: ієромонаха Пімена (Легнянчина) та ієромонаха Венедикта (Кураха) – набадреником, а також владика нагородив штатного диякона Олега Булавинця при Свято-Михайлівському Долинському скиті – подвійним ораєм.

За Божественною літургією владика-митрополит рукоположив у сан ієродиякона насельника Свято-Михайлівського скита Манявського монастиря монаха Нектарія (Щокотова).

За святковою літургією молилося багато вірян, зокрема до обителі прибули паломники з різних областей України на чолі зі своїми отцями-настоятелями. Велика кількість мирян, серед них і багато дітей, приступили до Святих Тайн Христових. На літургії також причастилося близько сорока священнослужителів.

З повчальною проповіддю про Матір Божу та Її чудеса на запричасному стиху до моїльників звернувся прот. Михайло Марусяк.

Після літургії на монастирському подвір'ї був звершений водосвятний молебень. Після чого, владика-митрополит окроплював всіх освяченою водою.

У свою ж чергу Архипастир після відпусту на паперті Соборного храму привітав братію, духовенство та всіх присутніх, які прибули, з величчям для обителі святом. Подякував отцям за спільну молитву та закликав на всіх Божого благословення та заступництво Його Пречистої Матері. У своїй промові Владика розповів про історію Манявської ікони Божої Матері, про її дивовижне прибуття та поселення в древніх стінах монастиря.

Монастирське свято завершилося багатолітнім, після чого була опущена чудотворна ікона Пресвятої Богородиці для поклоніння.

З благословення архієпископа Дрогобицького і Самбірського Якова, на урочисте богослужіння прибули священники Самбірського благочиння: Володимир Лернатович, настоятель парафії Покров Пресвятої Богородиці та Вознесіння Господнього с. Ралівка та Ярослав Фабіровський, голова єпархіального відділу духовно-патріотичного виховання, настоятель парафії св. кн. Володимира м. Новий Калинів.

Разом зі священниками на урочистому богослужінні молились воїни ЗС України, які брали участь у зоні проведення АТО: Терещук Олег Андрійович, Грішчикін Микола Андрійович та Деркач Ігор Андрійович, мешканці с. Ралівка Самбірського району.

Після літургії владика Іоасаф особисто зустрівся з українськими воїнами, благословив їх і виявив бажання сфотографуватись з ними.

З благословення архієрея, ігумен Софроній у Борисо-Глібському храмі прочитав молитви над воїнами.

Прес-служба єпархії за матеріалами сайту Манявського Хресто-Воздвиженського чоловічого монастиря Івано-Франківської єпархії

Відійшов у вічність настоятель парафій Скелівка і Городовичі Старосамбірського благочиння митрофорний протоієрей Петро Гальчишак

2 червня ранком, на 72-році життя після важкої хвороби, упокоївся митр. прот. Петро Гальчишак. Тіло підготували благочинний і кілька священників за канонами Православної Церкви.

О 19 год. був відслужений парастас у домі спочилого, який очолив благочинний прот. Іоан Білик із благословення високопреосвященнішого Якова, керуючого єпархією та численного духовенства Київського Патріархату і УАПЦ. Після закінчення особливого чину погребіння, священники читали над покійним святе Євангеліє протягом трьох днів.

3 червня була відслужена літія у домі покійного, і на подвір'ї виголошена проповідь митр. протоієреєм Іоаном Шемилинцем, який розповів про нелегке священнеч життя покійного о. Петра. Потім тіло перенесли у храм св. безсрібників і чудотворців Косьми і Даміана у с. Скелівка, де прот. Петро був настоятелем, під спів ірмосів покаяльного канону «Помічник мій і покровитель...», де звершили чин похорону.

4 червня Божественну Літургію і завершення чину похорону очолив високопреосвященніший Яків, архієпископ Дрогобицький і Самбірський. Владиці співслужили секретар єпархії прот. Андрій Безушко, благочинний прот. Іоан Білик, та велика кількість духовенства. Владика звернувся зі словом до всіх присутніх, у якому тепло висловив щире співчуття сім'ї, рідним та близьким спочилого, особливо дружині Катерині і синам священникам о. Роману та о. Петру. У своєму слові владика розповів, що служіння новопреставленого о. Петра випало у час гонін на Церкву і священників, але він ніс свій хрест все своє життя. Пізніше архієрей прочитав над спочилим розривальну молитву і влив на лице спочилого св. слей, а також відбулося останнє цілування. Обнесли тіло прот. Петра тричі довкола храму на знак прощання спочилого з парафією і чин погребіння закінчився на кладовищі у с. Біличах, де також занесли померлого отця у сільський храм, у якому прот. Петро у юності був дяком і звершили літію.

«...Тому Бог вічний, для Якого трудився ти, Сам оселить душу твою в місці світлому і прекрасному, де праведники спочивають, і одержиши на суді Христовому прощення і велику милість».



Коротка біографія митрофорного протоієрея Петра Гальчишака

Митрофорний протоієрей Петро Гальчишак народився 5 серпня 1942 року в с. Біличі, Старосамбірського району, Львівської області.

1949 р. — пішов в 1 клас Білицької восьмирічної школи.

1970 р. — одружився із Задільською Катериною Михайлівною.

1975 р. — вступив на перший курс Одеської Духовної Семінарії, яку закінчив у 1979 р.

13 грудня 1978 р. — преосвященнішим єпископом Пензівським і Саранським Серафимом був рукоположений у сан диякона.

13 березня 1979 р. — високопреосвященнішим архієпископом Одеським і Херсонським Сергієм був рукоположений у сан священника.

1979 р. — указом митрополита Миколая Юрика призначений настоятелем парафії с. Білина Самбірського благочиння.

1981 р. — указом митрополита Миколая Юрика призначений настоятелем парафій Скелівка, Городовичі та Сусідовичі, де закладав камінь на будівництво храму.

Виховав трьох синів, два з яких священники.

Від Старосамбірського благочиння висловлюємо свій глибокий жаль і смуток з приводу кончини новопреставленого протоієрея Петра, який був зразковим священником, добрим пастирем і ревним працівником у винограднику Христовому. Разом із цим висловлюємо щирі слова співчуття їмості, дітям, рідним, близьким, друзям, духовній пастві — усім тим, хто любив, знав і глибоко шанував покійного.

Вічна пам'ять і вічний спокій душі новопреставленого митрофорного протоієрея Петра!

Коротке пояснення до чину поховання священників

Накривається воздухом (покривалом) лице померлого священника в знак того, що священник при житті звершував Божественні Таїнства. Святе Письмо порівнює священників з ангелами Божими, які предстоять перед престолом Всевишнього «лиця закриваючі» закриті лице священника — це знак пошани Богу. Тіло священнослужителя одягається в світлі ризи, відповідно до його сану. Відомо, що на Страшному суді він буде давати відповідь не тільки по виконанню християнських правил, але і по виконанню пастирського служіння. У праву руку померлого священника вкладається хрест, а на грудях покладається Євангеліє, за прикладом апостола Варнави, який заповідав, за переказами, святому Марку покласти з ним Євангеліє Матфея. Тіла померлих священників не омивають водою, а обтираються губкою, просоченою елеєм, і вчиняється це не мирянами, а священнослужителями (ієреями або дияконами), творячи перш губкою хрест на чолі, очах, устах, на грудях, на руках, і на ногах, і на колінах в образ священного хрещення.

свят. Іван Білик

ПАМ'ЯТЬ

Закрився світ для мене весь,
І очі потемніли.
Ласкавий промінь у очах
І уста оніміли.

Спочинок вічний враз
прийшов

Зв'язались ноги й руки.
Обтер сльозу з очей моїх
Відняв дочасні муки.

Лиш жаль наповнює серця
Ця смутна домовина.
Лишилась жінка молода
І вся моя родина.

Лишилась паства-сирота
І не один згадає:
хрестив, вінчав, Бога молив
Сьогодні вже немає.

Скільки добра він тут зробив
Ніхто із нас не знає,
Та прийде цей сумний наш час
Господь усе згадає.

І не одна душа прийде
У цю сумну днину,
Та й не одна сльоза впаде
На смутну домовину.

Прошу вас браття у цей день
Молить Христа Святого,
Щоб тіло спало в тишині
Душа в Бога одного.

І так минатимуть роки
Загоїть час ті рани,
Забудуться сумні ті дні
Що був я тут між вами.

Пам'яті митр. прот. Петра
Гальчишака
03.06.2015

прот. Богдан Федак

Лист 81

Глигору І., на запитання про значення слів «ярмо» і «тягар»

Ти прочитав у Євангелії святі слова Спасителя про ярмо й тягар і запитуєш мене, що вони означають. Ось як сказав Господь: ярмо Моє — благо, і тягар Мій легкий. Ярмо означає служіння, а тягар означає страждання. Читав ти, як Господь і словом учив, і прикладом наставляв, що прийшов Він не для того, щоб Йому служили, але щоб Самому послужити. Читав ти й про те, що Синови Людському слід постраждати. І, воістину, Він служив і страждав. Кому служив преславний Господь наш? Служив праведним і грішним, сліпим і прокаженим, біснуватим і розслабленим. І це тяжке ярмо Він назвав благим! А назвав його так тому, що служив з любов'ю. І страждав безгрішний Господь: від кого тільки Він не страждав! Від царів і царедворців, від друзів і недругів, від учених і невчених. Обплітований й бичований, осміяний і оббріханий, нарешті, розп'ятий на Хресті. І це страждання Господь назвав тягарем легким! А легким назвав Він цей страшний тягар тому, що страждав із прозирливою надією.

Поки Христос не відкрив світові рятівну істину про Бога живого, Отця й Промислителя, про вічну правду Божу, про незначущість смерті й про воскресіння з мертвих, будь-яке служіння було пов'язане з ненавистю, а страждання — з розпачем. Тому що служіння вважалося приниженням, а страждання — нещастям. Тому й найм'якше ярмо здавалося язичникам

твердим, а найлегший тягар — непосильним. Ніхто не може назвати своє ярмо благим без любові Божої, і тягар свій — легким без надії на Бога. Яка велика різниця між безбожниками й християнами! Апостоли з радістю називали себе рабами Христовими. Чому Христовими, якщо вони служили людям? Так, служили людям, але з любові до Христа, тому ярмо їхнього служіння було благим. Мученики за Христа співали в темницях і на плахах, співали тому, що страждали за Христа з надією на Христа. І був легким тягар їхнього страждання.

І нині є у світі багато християнських душ, які з любов'ю несуть служіння заради Христа, які терплять тяжкі хвороби, нарути, наклеп з надією на Бога живого, Промислителя. Це ті великі душі, які навчилися від Спасителя свого, що життя земне — служіння й страждання, а не забава й насолоди, переддень раю, а не рай, мандрівка, а не пристань. Цим великим душам ярмо, воістину, благе, а тягар легкий. Тому що їхня любов — Христос, їхня надія — Христос. А з Христом і на хресті легко, і в могилі світло, і в пеклі солодко.

І тебе, брате добрий, я зараховую до цих великих душ.
Мир тобі й благословення.

Святитель
Миколай Сербський

ДУХОВНА КРИНИЦЯ

Редакційний відділ
єпархії
Головний редактор
прот. Іван Альмес
тел.моб.: (097) 450-61-02

<http://drogobych-orthodox.info/ukr/>

E-mail:
almes.rk@gmail.com